

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Лимар Леся Володимирівна

ORCID ID: 0000-0002-9407-1066

кандидат психологічних наук, доцент

НМУ імені О.О.Богомольця, м. Київ, Україна

Повномасштабна військова агресія росії проти України 24 лютого 2022 року (яка, насправді, почалась значно раніше, проте не набула таких великих масштабів та не спричиняла такі руйнування та людські жертви) суттєво поміняла особливості функціонування всіх галузей країни, включаючи освітню. На не окупованих та деокупованих ділянках України навчання було відновлено в межах 3-4 тижнів після початку військових дій та(чи) деокупації. Первинно, в перші дні військових дій, навчання у ЗВО було тимчасово призупинене на 2 тижні, з поступовим відновленням навчальної діяльності. Стресовий характер подій зими-весни 2022 року, масова міграція викладачів та здобувачів освіти, зміна роду діяльності, недоступність технічного забезпечення (відсутність сполучення інтернет чи електрики) та технічних засобів (інколи зумовлена банальним мародерством протягом окупації, зокрема в Київській області, наприклад), матеріальні втрати, втрати близьких, суттєво змінили загальний характер навчання. Варто зазначити, що поступове відновлення навчальної діяльності: спочатку в дистанційному форматі, за змішаною системою, у квітні-травні – у форматі офлайн, де це було можливо, поставило навчальні заклади перед численними викликами: нехваткою викладачів, фізичною відсутністю викладачів на місці та необхідністю тільки дистанційного проведення занять, відсутністю здобувачів з ряду об'єктивних та суб'єктивних причин, а також необхідністю організації навчального процесу за умов війни, забезпечення надійних сховищ, адаптації навчального процесу до військових дій, а також його повної індивідуалізації.

Безперечно, як викладачі, так і здобувачі освіти, починаючи з 22 лютого 2022 року перебувають у стані постійного стресу. Застосування принципу індивідуального підходу, як при організації занять, оцінюванні, так і контролі знань, стало нагальною методичною характеристикою процесу навчання. Незважаючи на наявність певних критеріїв оцінювання, структурних вимог до сформованих знань та умінь здобувачів, при оцінюванні необхідно було враховувати умови, в яких проводилось таке навчання, а також індивідуальний психічний та психологічний стан слухачів. Зокрема, авторкою було запропоновано подовжити терміни перескладання, за необхідності – на рік, опанування пропущеного матеріалу, а також диференційованого оцінювання. Не коректно вимагати сформованість знань та навичок згідно єдиних критеріїв у слухачів, які мігрували, та слухачів, які лишились в південних областях країни, чи пережили окупацію. Так само потребує корекції і навчальна програма, тематичні планування, методика проведення занять. Зокрема, при проведенні занять з англійської мови, автор за власним досвідом рекомендує варіювати програму, не дотримуватись сліпо тематики занять, враховувати індивідуальний стан слухачів, а також зменшити, зорове та слухове навантаження. Включення в заняття елементів самоспостереження, заспокоєння, збільшення письмового навантаження, виключення елементів говоріння з плану заняття за потребою (коли слухачі психологічно не готові говорити навіть рідною мовою),

відсутність гучного шумового навантаження, корекція відео-матеріалів, - все це представляє неповний перелік методичних особливостей занять за умов війни. Робота в малих групах, або, навпаки, спільна робота великою групою-потокм, для згуртованості здобувачів та відчуття повної підтримки, також обирались за ситуацією. Це вимагає гнучкості від викладача, у якого для такого експромту має бути сформоване власне методичне бачення викладання предмета, а також психологічної цілісності самого викладача, що також потребує додаткової роботи. В свою чергу, це потребує зусиль з боку адміністрації, та власної роботи викладача над собою, за необхідності – організації дружніх замін та моральної і педагогічної підтримки.

Авторкою було проведено заняття в групах майбутніх докторів філософії 2021-2022 року (потік 103 осіб, атестовано 87,5%, незадовільні показники успішності за причини академічної відпустки чи припинення навчання останніх) та 2022-2023 року (потік 107 осіб, атестовано 98%, що вказує на високу адаптаційну здатність другого «військового» року навчання здобувачів, їх цілеспрямованість та вмотивованість. Також це може вказувати на позитивний показник адаптації навчальної програми, методики та системи індивідуального підходу до здобувачів). Протягом двох років навчання за умов військової агресії авторкою було адаптовано програму, змінено тематику занять, з акцентом на військово-медичну тематику, доукомплектовано портфолію курсу, яке повністю заміняє заняття офлайн, а також скориговано завдання та цілі курсу англійської мови для майбутніх докторів філософії медиків, від формування комунікативних навичок до формування та забезпечення англомовної комунікації здобувачів на підставі набутих компетентностей.